

NOVICA

gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvari.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XIII.

V Ljubljani v saboto 21. julija 1855.

List 58.

Nasadba in reja hrastovega drevja.

Nobenega drevja ne sekajo dan današnji ljudje toliko in tako neusmiljeno, kakor hrastovo. Kjer koli kakšen hrast ali hrastič stoji — velikega hrastovja že skorej ni viditi več — najdejo ga lakomni barantači, kupijo ga — včasih za majhne dnarje — poderejo ga, naložijo ga na kola, in hajdi ž njim čez hribe in morja v daljno ptujino. Ker pa hrast počasi raste, kar vsakdo vé, si lahko domišljujemo, kaj bo sledilo takemu ravnanju z našo hrastovino. Pomanjkalo je bode vedno bolj, in zginilo bo polagoma vse hrastje iz naše domovine, ktera bo gola postala, kakor so že mnoge krajine, na katerih so nekdanj šumeli tamnozeleni hrastovi gojzdje. Že naši otroci ne bodo vidili hrastov več, in pripovedovali bodo svojim otročičem od „nekdanjega“ krasnega drevja, kteremu se je hrastje reklo, in — kterega ni več!

Bodi Bogu milo, žalostno je res! Kaj tedaj storiti o tej veliki javni nadlogi?

Menimo, da je zadnji čas, da bi se gledalo prvič, da še obstoječe hrastovje skerbljivo se hrani in varčno upotrebuje, to je, da le po pravih potrebah se seka in za domače naprave prihrani, nikakor pak ne izpeljuje se v ptujino; drugič, da se prazne hrastovišča in drugi prikladni kraji vnovič in berž ko berž s hrastovim semenom (želodom) nasejejo ali nasade.

Poreče tukaj marsikdo: „Kaj čem jaz hraste saditi! Saj ne doživim, da bi drevje veliko dorastlo, ker hrast sila počasi se redi“. Res je, ljubi moj; hrast raste počasi, pa raste vendar, in prihaja na kviško v tem, ko ti počivaš ali spiš; radovali se bodo pa otroci tvoji, če jim le nasajenega hrastja veliko zapustiš. Oni ga bodo doživeli, ter ti bodo v hladni grob hvaležni za tvojo skerb in za lepo prizadevanje tvoje: kajti njih očinstvo bo mnogo tisuč tolarjev več vredno po nasadbi obilnega hrastja.

Ker je predmet jako važen in ker sega globoko v blagostanje domovine naše, hočemo od tega drevja nekoliko obširniše in natančneje govoriti.

1. Hrastove plemena.

Hrast ali dob je sploh znano močno in veličansko drevo. V nekdanjih časih je bilo sveto drevo, in častili so ga po božje narodi, ki pod njegovo senco so bivali, pa hranili se plodú njegovega debla. Stari Greki in Rimljani so hrast visoko poštovali; stari Nemci so bogove svoje v hrastovih gajih častili, pa zbirali se v njih v skupno posvetovanje. Tudi Slovani so imeli svete hrastove; mnogo jih je bilo po Litvi in Prusii, kteri so pa bili posekani, ko je bilo kristijanstvo vpepljano. Pa tudi pozneje in do naše dobe clo je hrastu pervenstvo pred vsim drugim drevjem ostalo zavolj krepkega in izverstnega lesa, zavolj plodú, pa tudi zavolj lepega listja njegovega.

Hrastje je pa dvojno: tako namreč, kteremu listje na jesen odpada, in tako, ktero preveno zeleni.

Izmed teh dveh verst bomo nar imenitneje in naj koristneje plemena na kratko in po domače popisali.

(Dalje sledi.)

Kmetijska novica.

Bivic se imenuje nova oljnata rastlina, ktero so na grajšini kneza Schwarzenberga v Vondrovu poskusili; tako dobro se je obnesla, da bi utegnila v kratkem ogeršico spodriniti. Trikrat več se je pridelalo bivca na zernji in slami kakor ogeršice na enakem prostoru po enaki posevi; olja pa je dal bivac za 4 odstotke (4 procent) več kakor ogeršica. Ker ima bivac bodeče perje in je grenkega okusa, ne zahajajo zajci v bivcovo polje. Sicer sta si v semenu bivca in ogeršice popolnoma enaka, le enmalo debeleje je uno. Cvetè bivca naj manj za 10 dni pred, zrel je 14 dni pred, kar pride ozimini na dobro, da se mora polje za-njo ob pravem času obdelati. Mraz mu celó nič ne škoduje. Seme bivčno je težje od ogeršičnega; tudi je bolj oljnato, kakor smo že gori rekli; iz enega funta tega semena se dobi $1\frac{1}{4}$ lota več in boljega olja kakor je ogeršično. Sicer se bivac seje in obdeluje kakor ogeršica.

Skozi 2 leti se poskuša že bivac (Biwitz) na grajšini kneza Schwarzenberga v Vondrovu (Wondrow) na Českem, kjer tega semena funt po 15 krajc. dobiva vsak, kdor ga želi skusiti.

Iz pariške razstave,

gledé na razpostavljene kmetijske pridelke.

1.

Prof. Arenstein, vrednik kmetijskega dunajskega časnika, je šel v Pariz obertnijsko in kmetijsko razstavo ogledavat in jo bo popisoval v svojem časniku gledé na kmetijske pridelke, ki so iz mnogih dežel v ti razstavi na ogled postavljeni. Ker bo gotovo večino naših bravcov mikalo od tega kaj zvediti, bomo od časa do časa posnemali važniše naznanila iz omenjenega popisa.

Danes začnemo s sledečim: Izmed 9237 francozkih razstavnikov jih je 429 razstavilo kmetijske pridelke, izmed 1660 avstrijskih razstavnikov 127, izmed 1484 angležkih 62, izmed 1219 pruskih 47, izmed 697 belgijanskih 68, izmed 428 švajcarskih 5, izmed 162 parskih pa je le 1 razstavil kmetijske pridelke. Iz tega se vidi, da za Francozi je naj več kmetovavcov iz našega cesarstva razstavilo na ogled kmetijskih pridelkov, in vendar je pri vsem tem vdeležba avstrijskih kmetovavcov silo mlačna bila.

Med avstrijskimi kmetijskimi pridelki se skazujejo naj bolj vino, volna, svila in mnogoverstno žito. Škoda le, da žita je večidel od vsacega razstavnika tako malo, da se ga takim, ki pridejo razstavo obiskavat in ga želijo za poskušnjo kaj dobiti, celó majhno trohico zamore dati. Tudi iz Angležkega, še bolj iz zunanje evropskega so lepi poljski pridelki na ogled postavljeni, toda od teh poslednjih ne bo za naše kraje veliko dobička, ker v vročih krajih (v francozki Afriki) pridelane rastline pri nas ne